

belijdenis van de Lutherse kerken recht doet. We spreken ook niet over de volstrekt onjuiste aanklacht inzake een „Luthersch-anthropocentrische methode“ van den Catechismus. Die beschuldiging is o.a. beantwoord door Prof. Dr K. Schilder in zijn „Heid. Catechismus“, deel I, 1947, pag. 14 e.v.

Wij dienen ons wel rekenschap te geven van het betoog, dat Dr Westerink aan zijn opmerking over de „Luthersch beïnvloede methode“ vastknoopt.

Hij is van oordeel, dat ook in het belijden zelf Lutherse invloed in den Catechismus is te bespeuren. Die invloed komt naar voren in de verwarring, die z.i. de Catechismus te zien geeft inzake de verhouding van kerk en koninkrijk Gods.

Dr Westerink schrijft in dit verband een heel blad zijde over het schema van natuur en genade, zooals dat bij Rome allesbeheerschend is.

Rome (en in navolging van haar ook Luther) scheidt streng natuur en genade. Wat buiten de kerk ligt, wat niet via de kerk rechtstreeks op de genade betrokken is, dat is de natuur.

„Het is duidelijk, — aldus de schrijver —, dat men op dit standpunt geen oog kan hebben voor de breede Schriftuurlijke opvatting van het Koninkrijk Gods als de geheele kosmos..... Men blijft met het Koninkrijk Gods, dat toch wel genadegoed is, zoo dicht mogelijk bij de kerk. Het is genadegoed, dus kerk.....

Welnu, hier is de verwarring van kerk en koninkrijk in de belijdenis verklaard. Wat men, als Lutherse invloed, onder inwerking van het schema natuur en genade, het koninkrijk eng op, omdat men 't breede Schriftuurlijke niet ziet, dan blijft men met het koninkrijk in de genadesfeer, in de buurt van de kerk hangen“.

De zaak is nu wel helder: de verwarring van kerk en koninkrijk Gods, die Dr Westerink in den Catechismus meent op te merken, wordt verklaard uit Lutherse invloed in den Catechismus, nader: uit de doorwerking via Luther van het Roomsche thema van natuur en genade.

Deze gedachte wordt volgens den schrijver nog versterkt door het feit, dat hij juist in de Nederlandsche Geloofsbelijdenis en de Dordtsche Leerregels, waar Lutherse invloed ontbreekt, van een z.i. minder Schriftuurlijk onderscheiden van kerk en koninkrijk en van 'n enger begrip van 't koninkrijk niets bemerkt.

Dr Westerink beschuldigt dus niet alleen den Heidelbergschen Catechismus van Roomsche-scholastieke en Lutherse invloeden met name in Zondag 48, maar meent ook een sterke discrepantie te moeten zien tusschen den Heidelberger eenerzijds en de Geloofsbelijdenis en de Dordtsche Leerregels anderzijds.

De eerste wordt als in Roomsche-Lutherse ongerechtigheid geboren in het hoekje gezet waar de slagen vallen, terwijl de laatste als zuiver-Calvijnisch worden geprezen.

Wat zullen wij nu tot deze dingen zeggen? Wel niet anders dan dat heel dit betoog van Dr Westerink een quasi-geleerde dogmenhistorische speculatie is.

Deze speculatie is opgezet door iemand, die niet meer naar de Schrift en in overeenstemming met de Gereformeerde Confessie belijdt wat de kerk is en wat het Koninkrijk Gods en waarin hun beider samenhang bestaat.

Hij moet nu wel komen tot dwaasheden als deze theorie van Roomsche-scholastieke en Lutherse invloeden in den Catechismus. Dwaas en onhoudbaar is deze theorie zeker. Immers wat is het geval?

Het antwoord van Zondag 48 is schier letterlijk citaat uit..... de Summa van Thomas of een van de werken van Luther? Neen, uit de Institutie van Calvijn!

In zijn Institutie, boek III, hoofdstuk 20, paragraaf 42, schrijft Calvijn over de tweede bede: „Uw Koninkrijk kome“.

Hij zegt dan o.a.: „Verder, aangezien Gods Woord is als een koninklijke scepter, wordt ons hier bevolen te bidden, dat Hij aller verstand en hart onderwerpe aan de vrijwillige gehoorzaamheid daaraan. En dat geschiedt, wanneer Hij door de verborgen inwerking zijns Geestes de krachtadigheid van Zijn Woord openbaart, zoodat het uitblinkt op de trap van eer, welke het verdient.....

We moeten wenschen, dat dit dagelijks geschiede, opdat God zich de kerken verzamele uit alle streken der wereld, die in getal uitgebreide en vermeerderde, met zijn gaven verrijke, een wettelijke orde in haar bevestige; daartegenover alle vijanden van de zuivere leer en den zuiveren godsdienst ternederwerpe, hun raadslagen verstrooe en pogingen verijdele.....

Maar de volheid daarvan strekt zich uit tot de laatste komst van Christus, wanneer God zal zijn alles in allen. I Cor. 15: 28“ (uitgave—Sizoo II, pag. 445).

Men ziet het: de opstellers van den Catechismus hebben bijna alle elementen van Zondag 48 ontleend aan de Institutie van Calvijn.

Er is dus geen sprake van, dat zij onder Duitsch-Lutherschen invloed dit gedeelte van ons Gereformeerd belijdenisschrift hebben geschreven.

Ook de discrepantie, welke Dr Westerink heeft aangenomen tusschen den Heidelbergschen Catechismus eenerzijds en de andere Nederlandsche Gereformeerde belijdenisschriften anderzijds, blijkt volkomen fictief te zijn. Bij de bespreking van wat de Geloofsbelijdenis zegt over de verhouding van kerk en koninkrijk Gods zal dat nog duidelijker aan den dag treden.

Amsterdam. J. FABER.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer uwer moeder niet.

Spreuken 1: 8.

Een vorig maal plaatsten we deze zelfde spreuk van Salomo als opschrift boven ons artikel. Alleen toen wazen we er op, hoe hierin indirect, een ernstige vermaning gericht werd tot de ouders, tot vader en moeder, om met geduld en wijsheid en liefde, hun kinderen het goede voor te houden — zooals het vaak genoemd wordt —; beter gezegd, om hen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren; om hen af te houden, door woord en voorbeeld, desnoods met straffen, van de paden der zonde en ze te leiden op den weg ten leven en ze daaraan te gewinnen.

Want dan pas heeft de vader het recht om te zeggen: „Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer van uw moeder niet!“

Maar daarover hadden we het reeds. Waar nu alle aandacht op valt, is de plicht van het kind, zijn leven te richten naar hetgeen zijn vrome ouders hem in den Naam des Heeren geleerd en opgelegd hebben.

Dat geldt reeds voor het kind, terwijl het nog thuis is, maar gedurende een groot gedeelte van den dag niet meer is onder het oog van vader of moeder: als het naar school gaat en in school is; of naar z'n baas gaat of naar haar mevrouw en daar te arbeiden heeft.

Want ook dan is er al de verleiding en kan in de jonge ziel reeds de strijd, heftig, ontbranden.

Bij het naar school gaan krijgt de speelsche, op avonturen beluste jongen de boodschap mee: „Denkt er om, niet op het ijs komen. Het is zeker nog niet sterk genoeg!“ En meenens zegt hij: „Nee, moe!“ Maar dan komt hij buiten. En schittert het gladde, donkere ijs hem lokkend tegen. En zonder er bij te denken, loopt hij vlak langs den kant en benijdt uit den grond van zijn hart de bonte kraaien, die er deftig op rondstappen. Zijn zoekend oog ontdekt een halven klinker. Eens probeeren, of het ijs dien houdt! Ja, hoor, het gaat, en piepend glijdt de zware vracht over het ijs: geen gat, zelfs geen scheur! „'t Is vast sterker, dan moe dacht!“ „Maar natuurlijk er niet op komen!“ Maar dan ontmoet hij zijn schoolkameraadjes, die al druk bezig zijn, de kracht van het ijs te probeeren. Terwijl de eene op het uiterste kante van den vasten wal staat, en de andere hem vasthoudt bij de hand, doet de eerste zijn best, met den geklompten voet er een gat in te trappen. Maar gemakkelijk gaat het niet. „Houd vast“, commandeert hij zijn makker, en voorzichtig, heel voorzichtig zet hij den rechter-, dan ook den linkervoet op 't ijs, en ja, het draagt hem en voetje voor voetje schuift hij verder. En na hem een tweede! Het gaat!

Hoe wordt hij het gewaarschuwde ventje de begeerte sterk, al sterker, met die jongens mee te doen. Toch aanzet hij. Natuurlijk merken de anderen het. Ze kennen hem te goed, om niet te weten, dat dit net iets voor hem is. Als een kleine waaghals, zoo staat hij onder de jongens bekend! Dat weet hij, en hij stelt er zijn eer in! Voor geen geld ter wereld zou hij hun achting verliezen en van zijn hooge voetstuk afdalen. „Maar moeders leer dan? En zijn ja-woord?“ „Nee, niet doen!“ — Hij overwint zich zelf in deze geestelijke worsteling.

Maar zijn vriendjes laten hem niet met rust. „Hij durft niet, hij durft niet, hij is te bang, hij is te bang“, tarten ze hem in hun uitgelatenheid. „Nee, hij gaat niet op het ijs, omdat hij er niet af kan blijven, nog minder, omdat hij de leer van zijn moeder niet acht; maar enkel en alleen, om dien jongens te laten zien, dat ze hem verkeerd beoordeelen. Hij durft net zoo goed als één van hen. Als moe dat wist, zou ze hem zeker gelijk geven“. Zoo probeert hij zich zelf wijs te maken, dat zijn ongehoorzaamheid toch eigenlijk geen ongehoorzaamheid is. Al weet hij heel goed, dat het glad mis is. Maar gauw genoeg neemt het gevermaak hem volmaakt in beslag en geniet hij er van, dat zijn oude roem gehandhaafd blijft. Pas als ze weer op den beganen grond zijn teruggekeerd, taant de blijdschap en zegt hij tegen zich zelf: „Dappere jongen, en toch heb je het verloren“. En nog pijnlijker ondervindt hij zijn nederlaag, als hij hoort, hoe een geniepigerd uit de „schare“ hardop fluistert tegen zijn buurman: „Of zou hij misschien van zijn moeder niet gemoegd hebben?“

Maar die sloeg den spijker op zijn kop! Neen, hij mocht niet van zijn moeder. Hâar had hij feitelijk verloochend, haar leer heeft hij verlaten.

En dezelfde verleiding, waarvoor deze jongen is bezweken, bedreigt al onze kinderen, niet pas als ze, bijna of geheel volwassen naar Indonesië, of waarheen ook, trekken, om in het leger te dienen; maar zoo vaak ze zelf een beslissing moeten nemen en tegen de zonde: „neen“ hebben te zeggen; kort en bondig „neen“; al onze jongens en meisjes, in de betrekking, waarin ze geplaatst zijn; in het gezelschap, waarin ze worden opgenomen; alléén op hun kamer, waar ze in pensioen zijn; bij het zoeken van ontspanning; bij hun streven, om vooruit te komen!

Jongens, meisjes; ook al ben je groot geworden, en verbeelden jullie je, het beter te weten dan vader

en moeder; en al maken jullie het jezelf wijs, dat, als je ouders wisten, wat er in het tegenwoordige leven te koop is, ze jullie anders zouden hebben geboden of verboden; al zouden je vriendjes er je om uitlachen, zoo kinderachtig te doen: „Mijn ouders willen het niet hebben!“ — houd je aan het woord van Salomo, aan het Woord des Heeren: „Hoor de tucht uws vaders en verlaat de leer van uw moeder niet!“

Dat overmoedig jochie, waar ik pas over schreef, heeft 's avonds nog, voor het zich te slapen legde, zijn moeder bij zich laten komen en haar zijn zonde beleden.

Maar het gevaar is heel groot, dat op het eerste verlaten van vaders en moeders tucht of leer, een tweede, een derde volgt, en het belijden van schuld achterwege blijft; en de trek naar de zonde al grooter wordt.....!

Daarom, neemt Spreuken 1: 8 in volen ernst; zooals elk woord des Heeren!

HUISMAN.

Boekbespreking

Een belangwekkend getuigschrift

III (slot)

Het geeft te denken dat het oordeel van dr Berkhof betreffende dat toenemend relativisme ook door vele „bezwaarden“ niet wordt gezien.

In „Waarheid en Eenheid“ van 30 Sept. j.l. vond ik daarvan een typisch voorbeeld. De persschouwer van dat blad, ds M. Vreugdenhil, nam een gedeelte over van een artikel van ds F. A. den Boeft in de „Gereformeerde Kerkbode“ verschenen. Ds den Boeft schreef o.m. dit: „Men wrijft zich toch de ogen uit, als men zelfs mensen als de jonge Ridderbos hoort spreken over aansluiting bij de Wereldraad van Kerken. In principe is dat hereniging met de Hervormde Kerk. Het komt al tot openbaring in allerlei concrete aangelegenheden“. Even verder: „Men wrijft zich de ogen uit als men iemand als de jonge Ridderbos sympathiek hoort spreken over een kerkverleider en het fundament van de kerk ondergraven van de Karl Barth en men moet zich goed de consequenties van dat geval indenken. Karl Barth, acceptabel en Schilder en Greijdanus, ketters, die uitgebannen moesten worden, want die onderstelden wedergeboorte, ziet u“. Ziet hier wat ds Vreugdenhil daarop te commentariseren heeft: „Aansluiting bij de Wereldraad van Kerken is in principe hereniging met de Hervormde Kerk. Karl Barth acceptabel! Op dit — en helaas ook op andere artikelen van ds den Boeft — kan maar één antwoord gegeven worden: vergeet het negende gebod niet“.

Dat laatste zal wel moeten beteekenen: ds den Boeft liegt. Ds Vreugdenhil kan de conclusie i.v.m. de aansluiting bij den Wereldraad fout vinden, reden om het 9e gebod in het geding te brengen mag dat toch niet zijn. Het is overigens niet de eerste keer dat men onrechtmatige beschuldigingen doet inzake het 9e gebod. Merkwaardig genoeg wordt ds Vreugdenhil door zijn eigen hoofdredacteur, in hetzelfde nummer, weersproken. Dr J. Schelhaas schreef daarin immers: „En men vergisse zich niet: er zijn er in onze kerken, die rusteloos voor aansluiting ijveren. Men heeft nu nog niet zijn doel bereikt. Maar men zal de actie daarvoor onverminderd en helaas onverhinderd voortzetten“. — Vindt ds Vreugdenhil nu dat zijn hoofdredacteur gelogen heeft? Hij herleze de artikelen van dr H. N. Ridderbos in het „Gereformeerd Weekblad“ over deze kwestie, of de brochure van ds Krijger.

En Barth niet acceptabel? Ds Vreugdenhil vrage, als persschouwer, abonnementen op eenige Herv. weekbladen, dan kan hij dezelfde ervaring opdoen als ik.

Om een beeld van dr Schelhaas over te nemen: het lijkt me dat ds Vreugdenhil gemakkelijk den kameel op eigen erf doorzwelgt, maar de „mug“ bij ons uitzuigt tot den laatste druppel. Het is wel waar wat dr Schelhaas zegt: „Wij leven in een tijd vol dodelijke gevaren“. Die gevaren liggen in de onmiddellijke omgeving van dr Schelhaas, en zelfs zijn eigen medewerkers zien ze niet eens, of willen ze misschien niet zien.

Dat ds den Boeft allermint „valsche getuigenis“ sprak, kan nog op heel andere wijze blijken. In zijn „Voorwoord“ (!) tot de 2e uitgave van de artikelen-serie: „Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond“ maakt de schrijver G. Puchinger, in verband met moeilijkheden binnen S.S.R., deze opmerking: „Daarom is het werk van de Vrije Universiteit bij dit geding ook ten nauwste betrokken... ook hier: quo vadis hoogleraren en studenten?“

Bij dit alles baat, evenmin als dit in Dr Kuyper's dagen geduld werd, niet enig compromis: hier wordt zowel de antithese als de gemeenschapsband alléén door het gereformeerde beginsel bepaald!

En het erge nu is dit, dat men de ernst van die gereformeerde beginselen voor de dagelijkse praktijk inzake antithese en gemeenschapsband ook onder de ouderen al meer iets specifiek acht voor de dagen van dr Kuyper en de oprichtingstijd van S.S.R., maar vandaag openlijk ontkenen, ja zelfs caricaturiseert!

Men vraagt zich ernstig af de laatste jaren: moet

het eerste te heten gelijke spat. w
De le zien wa strijd b fessie. E kere ho in afsp meene c voor d zou ee
Bij ganisa daaraan gereform daag he zijn ter gen die drager * schrift * volle do ja juist, „De hu gebroke trale fa t r o u den in is noot 18
Ik wi cludeert doet er maar z oordeele komen. hinderd, toe heef testee merkie belang : de theo dat lang niet zoo de „vrie van Nif schenen. ring voc Prof. mijn boe nieuwe men en gewijsg met rom maar zo ééne h Kerk vlt het boek in het b zich zee de barth te kunne
Zoo is uitgelate der pers De laatz niet mis „synoda velen me Dr Berke er een t waarde overeen op te tre gevorm
Hierm of misse Wereldr dichter
Het t dat dit schijnt s samensp bizonder
Het z de ooger hof ons weerhou Haagsch
Wil de zelfs nie Maar he met een gebonde ze willen binden, z steeds d alsof er alleen: v blijven, nen. Me van die gelijk, g Dat kan waar vol handelin Daaro

s, dat, als
dige leven
eboden of
uitlachen,
n het niet
lomo, aan
ws vaders

r schreef,
en legde,
zijn zonde

et eerste
leer, een
an schuld
al grooter

rnst; zoo-
UISMAN.

chrift

dr Berk-
ook door

vond ik
uwer van
elte over
de „Gere-
en Boeft
ogen uit,
os hoort
van Ker-
ervormde
concrete
t zich de
Ridder-
en kerk-
ergraven-
nsequen-
ptabel en
men moes-
geboorte,
p te com-
ereidraad
Hervorm-
en helaas
kan maar
negende

ds den
sie i.v.m.
en, reden
mag dat
keer dat
zake het
ugdenhil
nummer,
immers:
e kerken,
heeft nu
tie daar-
voortzet-
ofredac-
n van de
lad" over

il vrage,
ge Herv.
g opdoen

men: het
kamel op
uizigt
r wat dr
dodelijke
lijke om-
medewer-
niet zien,
tuigenis"
a. In zijn
artikelen
ijden met
in ver-
e opmer-
iversiteit
ok hier:

Kuyper's
er wordt
d alléén
s el be-

van die
practijk
nder de
de dagen
R., maar
seert!
en: moet

het eerst weer een amaad zijn g e r e f o r m e e r d
te heten van confessie, aler men dit weer als da-
geijkse levenskeuze aanvaardt?" (A.w., p. VI; ge-
spat, woorden in het origineel onderstreept, J. M. Z.)

De lezing van dit geschrift doet wel heel scherp
zien wat zich achter de schermen afspeelt: een felle
strijd binnen S.S.R. om het vasthouden aan de con-
fessie. En nu is een studenten-gemeenschap tot op ze-
kere hoogte „besloten", zoodat veel van wat zich daar-
in afspeelt niet tot de buitenwereld doordringt. Men
meene echter niet dat daarom hetgeen daar gebeurt
voor de kerk van weinig of geen belang zou zijn. Dat
zou een funeste vergissing zijn.

Bij dien strijd zijn immers de reunisten van deze or-
ganisatie ook betrokken, en ze doen voor een deel
daaraan actief mee en velen op een wijze die voor alle
gereformeerde leven dooddelijk is. De reunisten van van-
daag hebben een vooraanstaande plaats, een ieder op
zijn terrein. En de studenten van vandaag zijn mor-
gen die vooraanstaanden. Ze zullen wellicht ook ambts-
drager worden. Ik kan helaas maar weinig uit dit ge-
schrift overnemen, maar dat de schrijver zelf ook ten
volle doordrongen is van de enorme betekenis, ook,
ja juist, voor de Kerk, moge blijken uit deze opmerking:
„De huidige echte Calvinistische wetenschap dreigt
gebroken te worden bij gebrek aan kracht van de cen-
trale factor in het getrouwe kerkelijke leven: de ge-
t r o u w e w i j k o u d e r l i n g !" (Gespat, wo-
orden in het origineel onderstreept, J. M. Z.; a.w., p. 55,
noot 18).

Ik wil ook nadrukkelijk voorkómen dat men con-
cludeert: prof. Berkouwer moet het ontgelden, het
doet er niet toe op welke gronden. De zaak is toch
maar zoo, dat theologen, die op dit punt stellig tot
oordeelen bevoegd zijn, tot een eenparige conclusie
komen. En prof. Berkouwer heeft althans niet ver-
hinderd, dat aldus geconcludeerd kon worden. Tot nog
toe heeft, bij mijn weten, prof. Berkouwer niet gepro-
testeerd tegen hetgeen dr. Berkhof e.s. over hem op-
merkten. Ook voor velen in zijn kerken zal het van
belang zijn als hij zich ondubbelzinnig uitlaat inzake
de theologie van Barth. In zijn boek „Karl Barth",
dat lang voor den oorlog verscheen, was zijn geluid
niet zoo „aanzelend". Merkwaardig genoeg refereeren
de „vrienden van Barth" (de uitdrukking is van prof.
van Niftrik) slechts naar werken die ná 1944 zijn ver-
schenen. Is er verband tusschen de grootere waarde-
ring voor Barth en de vrijmaking?

Prof. Berkouwer zal misschien antwoorden: „Sinds
mijn boek „Karl Barth" verscheen, deed Barth eenige
nieuwe deelen van zijn „Kirchliche Dogmatik" uitko-
men en als gevolg daarvan is mijn vroeger oordeel
gewijzigd". Mocht dat het geval zijn, laat hij dat dan
met ronde woorden uitspreken. Vandaag is het toch
maar zoo, dat binnen de „Gereformeerde gezindte" de
één hoogleeraar Barth het groote gevaar voor de
Kerk vindt (b.v. prof. Severijn in zijn bespreking van
het boek van prof. van Niftrik „Een beroerder Israëls"
in het blad „De Waarheidsvriend"), terwijl een andere
zich zeer gematigd over Barth uitlaat. Men hoeft van
de Barthiaanse theologie niets af te weten om toch
te kunnen zeggen: hier klopt iets niet.

Zoo lang prof. Berkouwer zich over dit punt niet
uitgelaten heeft is er geen bezwaar tegen nog een an-
der perspectief te zien in het artikel van dr. Berkhof.
De laatste is evident anti-Schilder en dus, impliciet,
niet minder fel anti-Gereformeerde Kerken (de niet-
„synodale"). Dat geldt ook voor prof. Berkouwer en
velen met hem. Tegenover ons maken ze dus één front.
Dr. Berkhof probeert dan nog duidelijk te maken, dat
er een tweede punt van overeenkomst te vinden is: de
waardeering van Barth. Zouden deze twee punten van
overeenkomst niet voldoende zijn om nauw-verbonden
op te trekken? Er zijn wel coalities op zwakkere basis
gevormd!

Hiermede is niet gezegd dat die „coalitie" er al is,
of misschien weldra komen zal. Aansluiting bij den
Wereldraad der Kerken zal die „coalitie" wel veel
dichter bij de verwezenlijking brengen.

Het treft voor „Den Haag" misschien ongelukkig,
dat dit artikel van dr. Berkhof vrijwel gelijktijdig ver-
schijnt met den hernieuwden, dringenden oproep tot
samenspreking. Nu toch komt die oproep wel in een
bizarren licht te staan.

Het zal dus zaak zijn nuchter te blijven en vooral
de oogen goed open te houden. De stof door dr. Berk-
hof ons ter overdenking geboden kan ons te meer
weerhouden van den gang naar het Canossa van het
Haagsche gesloten-deuren-college.

Wil dat dus zeggen: alstublieft geen samenspreking,
zelfs niet „voorschands schriftelijk"? Ik meen van niet.
Maar het wil iets anders zeggen: in 1944 kon men,
met eenigen goeden wil, nog meenen: wij achten ons
gebonden aan Schrift en belijdenis, en „zij" ook, maar
ze willen bovendien ons en zichzelf nog aan iets anders
binden, nl. een speculatie. In 1949 blijft men ons nog
steeds daarna binden, terwijl bij hen een vrijheid is
als of er nooit een binding geweest was, en dat niet
alleen: waar wij terecht gebonden zijn en ook willen
blijven, daar gaan „zij" zelfs aan die bindingen tor-
nen. Men moet in 1949 niet meer beweren: afgezien
van die ééne binding denken we toch eigenlijk precies
gelijk, gelooven hetzelfde en belijden dus hetzelfde.
Dat kan waar zijn voor individuen, het is beslist niet
waar voor de groep als geheel, gelet op de officiële
handelingen van de laatste jaren.

Daarom moet ds B. A. Bos ook niet de zaak zoo

stellen: „Juda" en „Efraim" moeten ophouden elkaar
te benijden, om gezamenlijk den Filistijn op den schou-
der te springen. Want wie is die Filistijn? Kan hij
vandaag ook Barth heeten?

Is ds Bos er zoo zeker van, dat we over dien Filistijn
gelijk denken? Ik meen reden te hebben om t.a.v. die
vraag niet zoo zeker te zijn. Die onzekerheid op zich-
zelf is al reden genoeg om aan dat „voorschands schrift-
telijk" vast te houden. En aangezien zulke samenspre-
king ons ook persoonlijk aangaat, bij voorbaat al de
opmerking: in geen geval gesloten deuren.

Dr. Berkhof's „Nieuwe Perspectieven" waren het
toch wel waard overwogen te worden. We kunnen er
onze winst mee doen. We kunnen er ook door gedron-
gen worden den HEERE te bidden om bewaring bij
Zijn Woord, om staande te blijven, zelfs al wordt het
door dr. Berkhof begeerde front gevormd. Want de
strijd zal zwaar zijn.

Maracaibo (Venezuela).

Drs J. M. ZINKSTOK.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Nergens vinden wij in de Schrift de belofte, dat de
kerk des Heeren het gemakkelijk zal hebben in deze
wereld. Zelfs toen de Koning der kerk Zijn discipelen
uitsond om te prediken onder het volk der oude kerk,
zeide Hij: Ik zend u als schapen in het midden der
wolven.

Het is dan ook wel wonderlijk, als in onzen tijd van
ongeloof en revolutie en verleiding der valsche pro-
feten daar Schriftgelooften zijn, die als leidend woord
voor hun kerkelijk leven hebben: geen drukte! of:
het is hier rustig. Alsof de rust hier door ons mag
worden gezocht.

Trouwens wie leest niet in de Schrift, dat de Satan
omgaat als een brieschende leeuw, of als een engel
des lichts en zou men dan meenen, dat hij de kerk
van Christus zou sparen? Alsof niet allereerst en al-
lermeest op haar zijn boozen aanval zich richt.

Zoolang de overheden en machten nog niet door
hem gewonnen werden voor de vervolging der kinde-
ren Gods, werkt hij met de valsche profetie. De ge-
vaarlijkste vijandige kracht. Die verweg het groot-
ste aantal gevallen, wijl verleiden telt.

Men waarschuwt tegenwoordig inzonderheid tegen
het communisme, maar als de communist de godloos-
heid bevelt, is hij lang zoo gevaarlijk niet als de val-
sche profetie, die met veel vrome woorden het pad
voor hem bereidt.

Als wij ons echter laten verleiden, ligt dit niet aan
de Schrift of aan de geschiedenis der kerk, de leiding
des Heeren met Zijn volk. Maar meermalen kennen
wij de Schrift niet, en weten wij niet wat de historie
der kerk vermeldt.

En wij verwaarloozen ook de waarschuwing van art.
9 onzer geloofsbelijdenis, die de gevaarlijkste valsche
profeten bij name noemt: joden, mohammedanen, eeni-
ge valsche christenen en kettersen als Marcion, Mani,
Praxeus, Sabellius, Samosatenus, Arius en andere
diergelijken, die met goed recht door de heilige Va-
ders zijn veroordeeld geweest. De vaders kenden ze
dus.

Kennen wij, die misschien meermalen onze volko-
men instemming met de belijdenis der vaderen schrift-
telijk hebben betuigd, die verleiders?

Laat niemand zeggen: zij leefden al zoovele eeuwen
te voren en wij hebben thans met de huidige valsche
leeraars te doen.

Want ik meen, dat de roomsche wijsgeer Cathrein
de wijsgeerige markt eens heeft vergeleken met een
kermis. En dan mocht hij vooral denken aan den mal-
lemolen, die den toeschouwer telkens weer dezelfde
figuren langs hem heen doet gaan. Dezelfde paarden
of andere beesten, maar telkens zit er een andere ker-
misganger op. En dat gaat al maar zoo voort, en de
satan bespeelt het orgel.

Met wien had Hendrik de Cock het te doen? Met
Hofstede de Groot, maar die zat op het paard van
Arius.

En voor welk gezelschap moet de kerk des Heeren
thans het meest waarschuwen? Het is dat der Bar-
thianen, die in het oude schuitje van Marcion zitten.

De vormen zijn verschillend, de problemen van on-
zen tijd zijn van andere gedaante, maar in den grond
der zaak is er telkens weer dezelfde verleiding en niet
het minst zijn de manieren dezelfde. Ook op die ma-
nieren moeten wij letten, want juist daardoor laten
velen zich verleiden elke eeuw weer. Ook thans.

De valsche profeten tasten alle vastigheden der
goede belijdenis, elke Schriftuurlijke waarheid aan,
maar zij behouden gaarne de termen, daarin schuilen-
de een gansch andere bedoeling.

Maar daarom zijn zij veel gevaarlijker dan de man
van de „Dageraad", dan de atheïst, die rondweg voor
zijn ongeloof uitkomt.

Zij zijn gemeenlijk ook de strijders voor de vrijheid
van denken en spreken vooral in de kerk. Komen niet
maar voor een tweerichtings-, maar voor alle moge-
lijke richtingsverkeer op. Voor elke dwaling moet volle
ruimte zijn, want alleen zoo kan de waarheid zich ruim
baan maken. Maar zij maken één uitzondering, nl.
voor den gehoorzamen belijder der Schriftuurlijke
waarheid, der goede belijdenis. Als zij dien maar zien

naderen, gaan alle stekels rechtop staan; zij blazen
van woede, als zij worden weersproken, zóó, dat hun
verleiding, hun verloochening der geopenbaarde waar-
heid, hun vervalsching der belijdenis in een helder
licht wordt gesteld.

Heel hun wapentuig wordt dan in werking gesteld.
Nu eens is het een roep, als onlangs nog werd ge-
hoord: het moet nu maar eens uit wezen. Dan weer
een doodzwijgen en negeren. Of ook wel heete tranen
over de hoosheid van den aanval, en diepe zuchten
over de miskenning, die zij moeten ondervinden.

Of hartelijke woorden van waardeering, als zij iemand
vinden, die met eenige vriendelijkheid hun dwalingen
wil ontmoeten, maar tegelijk een smalend schelden
over de domme lieden, die van de dingen, waarover
het gaat, niets begrijpen.

Wij zagen dit ook nu weer, nu prof. Berkouwer met
grootte waardeering wordt begroet, waartegenover dan
de domheid wordt gezet van degenen, die hun de
schaapsvacht van de wolvenhuid trokken.

Ook wordt wel getracht den laatstgenoemden het
zwijgen op te leggen.

Ik denk nu aan Cartesius, die hier te lande de vrij-
heid zocht voor zijn gevaarlijke werken, en die ook in
zoo vroom kled zich wist te hullen, zóó zelfs, dat ge-
reformeerde predikanten zich lieten verlokken, hem
wel aardig te vinden.

Als dit geschiedde vloeide de mond van Descartes
natuurlijk over van lof. Dat waren nog eens knappe
lieden; die begrepen zijn hooge wijsheid.

Maar toen Revis en Voetius tegen hem waarschu-
den en zeiden: hij is in werkelijkheid een atheïst, wat
de volle waarheid was, klaagde hij bij de overheid over
zulk een schandelijke behandeling. Men stelle zich zulk
een brutaliteit voor, in het kled van heilige veront-
waardiging en toorn.

En waarlijk, het gelukte hem soms, dat machtige
heeren beproefden den aanvallers den mond te snoe-
ren.

Maar ondervond prof. Zuidema niet hetzelfde, toen
vanwege het gezelschap der ontaarde zending een
klacht uitging tot diegenen, die dan de beschikking
hadden over zijn positie, toen hij de volle waarheid
deed zien?

Daar is vooral hier niets nieuws onder de zon.
De valsche profeten zijn o zoo verdraagzaam, man-
nen der tolerantie. Zij kunnen met alle menschen goed
opschieten. Zelfs met den ergsten revolutionair, den
communist, maar zij maken één uitzondering, nl. voor
de onverdraagzamen; dat zijn de getrouwe kinderen
van Christus' kerk. De vredesmieren rusten niet voor
zij de strijdmieren hebben uitgeroeid.

Zij zijn breed en ruim, het kan niet breder en rui-
mer en kunnen alle meening dulden, behalve echter
die van de enghartige en bekrompen geloovigen. Die
trekken de lijnen zoo scherp, die meenen dat zij het
alleen weten. Die zijn eenvoudig niet te verdragen. Zij
knarsen op de tanden, als zij met zoo iemand te doen
krijgen.

En dit vooral, omdat zij het dan te doen hebben met
liefdeloozen.

Want dit moeten de menschen wel weten, dat zij
vroom zijn en liefdevol. Het komt dan ook niet maar
op zuiverheid van belijden aan, maar op verdraagzaam-
heid, liefde en vroomheid.

Vinet doorzag ze in zijn goede dagen, toen hij te-
genover een man als Lamartine stond met zijn heel
vromen en natuurlijke godsdienst.

Voor al in zijn prachtige critiek op dat zeker buiten-
gemeen fraaie gedicht: Jocelyn. Ik hoop er nog wel
eens van te vertellen.

Hij wees er op, dat, naarmate de geopenbaarde
waarheid te meer wordt losgelaten, de pathos stijgt.
Nu, laat ons maar eens luisteren naar de diepe bewo-
genheid der valsche profeten.

En voorts merkt hij op, dat hij te doen had met
menschen, die de Schrift in werkelijkheid verwerpen,
maar zich er naar buiten mee „decoueren". Het is
een kostelijke zin: „d'autres, et c'est le plus grand des
malheurs, la repoussent intérieurement et s'en deco-
rent au dehors". Dat is het ergste, zegt Vinet.

Nu kwam het niet in hem op die valsche profeten
domooren te noemen. Daar denkt ook thans niemand
onder ons aan. Integendeel, de valsche profeten zijn
meermalen buitengewoon knap, zelfs geniaal, maar
daarom des te gevaarlijker.

Laat ons nu eens denken aan de reformatie der
zestiende eeuw, toen de Koning der kerk Zijn kinde-
ren weer uitleidde uit het diensthuis van Rome,
hen weer vergaderde in Zijn gehoorzame kerk. Welk
een leger van valsche profeten werd toen op die meest-
al kleine en zwakke kerk afgezonden.

Daar is in het vorige jaar een groot werk versche-
nen van den Italiaanschen geleerde Celio Cantimori;
een werk, in het Duitsch vertaald door Werner Kaegi,
en in Bazel uitgegeven.

De Duitse titel is: „Italienische haeretiker der
spät-renaissance". Laat ik zeggen: Italiaansche ket-
ters der zestiende eeuw.

Welk een leger van valsche profeten, die de Room-
sche kerk verlieten om vrijheid voor hun booze dwa-
lingen te verkrijgen en in de kerken der reformatie
indrongen, hoogleeraarszetels aan de universiteiten in
Zwitserland wisten in te nemen, en een schare van be-
wonderende leerlingen uit verschillende landen om zich
wisten te vergaderen.

Zij deden alsof zij de Schrift aanvaardden, maar